

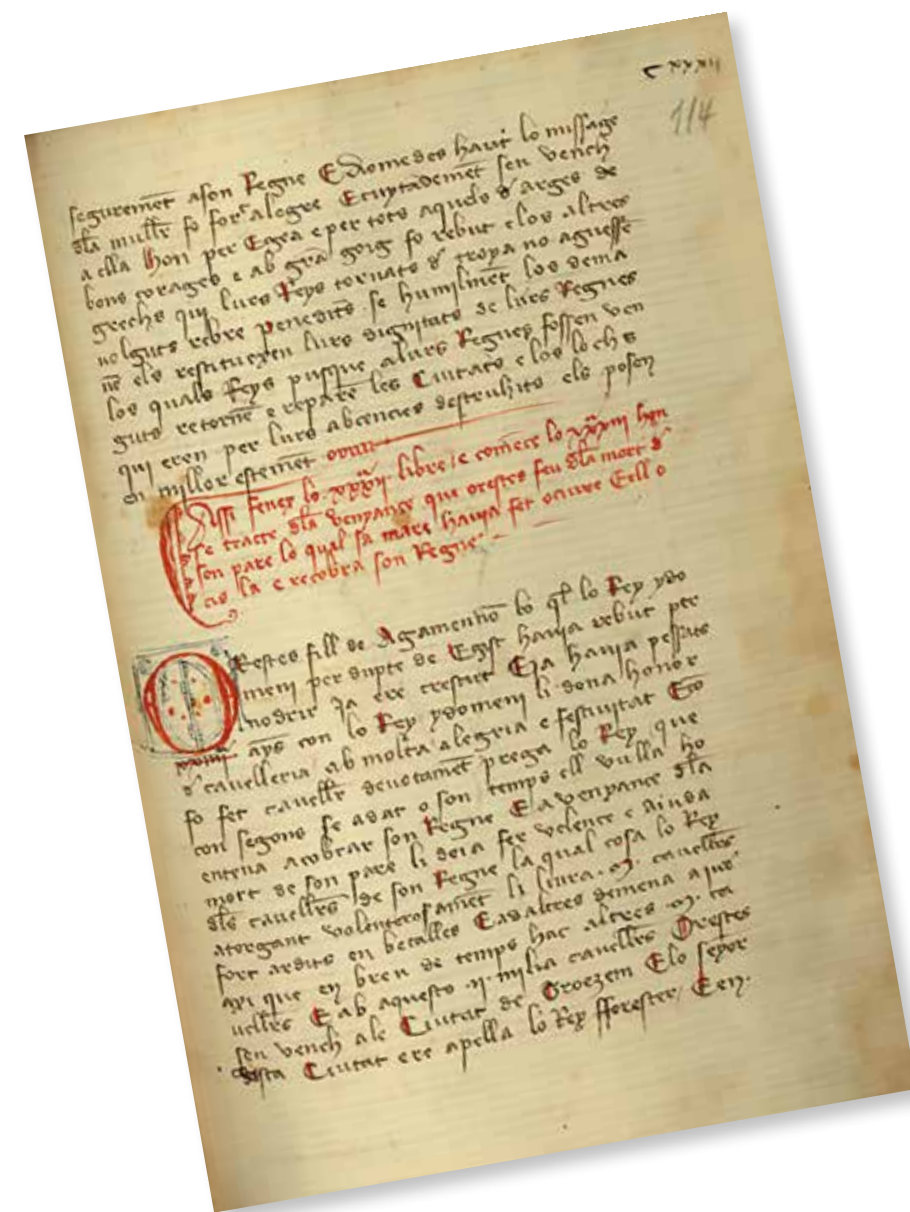
JAUME CONESA,

FUNDADOR DE LA PROSA NARRATIVA
CATALANA

Per tal de situar Bernat Metge en el context cultural que li escau se sol recordar que va ser educat pel seu parastre Ferrer Saiol, protonotari de la reina Elionor i traductor del *De re rustica* de Palladi. Saiol formava part d'un grup professional preparat en la tècnica de la redacció epistolar, que treballava al servei de la casa reial, decorant cartes i discursos amb cites clàssiques o traduint obres llatines per satisfer la curiositat històrica dels seus senyors.

Lola Badia · Catedràtica universitària i acadèmica

Pàgina de les *Històries Troianes*, del manuscrit del segle XIV conservat a la Biblioteca de Catalunya, ms. 227 (Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes)

Es tracta de figures com ara Jaume Conesa, Mateu Adrià, Bartomeu Sirvent o Guillem Ponç, tots ells protonotaris com Saiol. Bernat Metge va aprendre a redactar cartes i documents en un català polit i endreçat que només podia practicar qui tenia l'hàbit de llegir en llatí els textos poètics, oratoris i narratius dels grans mestres romans: Ovidi, en primer lloc, però també Virgili, Ciceró i Sèneca. Amb aquest mateix bagatge, Jaume Conesa va saber satisfer la curiositat històrica «d'un noble home gran comte» i va traduir al català un text llatí escrit al segle XIII per un notari sicilià, Guido delle Colonne, que, tot i ser un home del seu temps, escrivia en una prosa llatina fluïda i elegant. El gran encert de Guido, i de retruc del seu traductor, Jaume Conesa, el qual va fer del seu llibre un best-seller, és la tria del tema: la *Historia destructionis Troiae*—en català les *Històries troianes*—, és a dir el conjunt d'històries que envolten el conflicte que va portar els grecs dels temps antics a destruir la ciutat de Troia. Guido va dotar d'una estructura narrativa seriada i coherent el moment fundacional de la història d'Europa, tal com s'entenia a l'edat mitjana. Com assegura Virgili al seu gran

poema, Enees, fugitiu de la crema de Troia, va atènyer el Laci on havia de prosperar Roma. La matèria de Bretanya no va voler que el rei Artús fos menys: hi va haver, doncs, un Brutus que va portar fins a Anglaterra la llavor de Troia. Gràcies a les *Històries troianes* els catalans dels segles XIV i XV tenien a l'abast una magnífica novel·la històrica, plena d'aventures amoroses, combats singulars, batalles campals, figures heroiques i moments d'emoció trepidant. Ausiàs March ho esmenta tot passant en un dels seus versos: algun clergue, diu, oblida el *Breviari* per *Lo Troià*. L'Anònim del *Curial e Güelfa* s'estalvia descripcions remetent al text de Guido. Joanot Martorell, al *Tirant*, adopta les *Històries troianes* com a model literari.

Gràcies a l'èxit entre els lectors i a la destresa de la seva ploma, Jaume Conesa és el traductor del llatí que assenyalava el punt d'inflexió entre l'escriptura paratàctica marcada per l'oralitat de cronistes com Muntaner i Desclot i l'adveniment de la prosa artitzada del XV, que debuta precisament amb Bernat Metge i que triomfa amb Corella i Martorell. ■